

Figuur 1. De foto is van een volwassen Blauwe Reiger die op 19 april 2007 in de vijver een kikker ving.

de Hunze was ter plaatse geheel open. Daar hadden zich de weinige eenden die nog aanwezig waren teruggetrokken, waaronder een vijftiental Wilde Eenden. Deze waren bezig zwemmend langs de rietkraag te foerageren. Een mannetje dat spartelende bewegingen met zijn snavel maakte, bleek een kikker gevangen te hebben. Hoe dit gebeurde hebben wij niet gezien. Evenals bij de reiger werd de kikker door de eend langdurig in de snavel

gekneet, waarbij de poten traag bewogen. Dit trok de aandacht van andere eenden en een vrouwtje pikte de kikker van het mannetje af en ging zelf verder met de kikker te kneden. Dit duurde ruim een minuut, toen verdween de kikker in zijn geheel in de eendenmaag. Dat Wilde Eenden kikkers eten, had ik al eerder in mijn eigen vijver geconstateerd op 4 april 2004. Het betrof toen eveneens een wijfe dat acht minuten nodig had om de kikker uiteindelijk met heftige slikbewegingen in zijn geheel naar binnen te werken. Dit wijfe had samen met haar partner enkele dagen tevoren flink huisgehouden onder de kikkerdril die in de vijver aanwezig was.

Wij verwonderden ons erover dat kikkers 's winters in de modder blijkbaar niet altijd veilig zijn voor vogels. Wilde Eenden kunnen misschien door wroeten in de bodem in ondiep water bij toeval op kikkers stuiten en deze dan pakken. De reiger zal toch iets gezien moeten hebben voordat hij de kikker ving. Zou de stijgende temperatuur na een vorstperiode de kikkers doen activeren, waardoor ze hun aanwezigheid verraden?

Literatuur

Hulscher, J.B. 2004. Blauwe Reiger maakt golfbeweging met hals. De Grauwe Gors 32: 42.

Geringde vogels in Groningen (aflevering 19)

Klaas van Dijk

Dit is de negentiende aflevering van deze rubriek in de *Gors*, met interessante waarnemingen van geringde vogels uit de provincie Groningen. Naamgeving en volgorde is conform EURING. Informatie over gekleurde vogels en hoe ze te melden, is te vinden op www.cr-birding.be. Informatie

over het melden van vogels met alleen een metalen ring staat op www.vogeltrekstation.nl. Dank aan iedereen voor de gegevens en voor het beantwoorden van aanvullende vragen.

Nieuwe informatie kan worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48,

9718 SN Groningen, telefoon: 050-3182924, e-mail: klaas.vdijk@hetnet.nl.

Havik *Accipiter gentilis*

[ARNHEM 6.073.654] Geringd als nestjong door Lex Tervelde bij Woldendorp op 7 juni 1992. Er zaten vier jongen in het nest en de vogel werd als man gesext. Op 14 februari 2008 werd hij dood teruggemeld uit Oostwold, afstand zeven kilometer, verstreken tijd vijftien jaar, acht maanden en een week. Alweer een terugmelding van een behoorlijk oude Havik (zie aflevering 11, *Gors* 30: 148-153) en opnieuw van een erg honkvaste vogel. Gezien de omschrijving van de verwondingen aan kop en hals en andere vindomstandigheden is deze Havik vermoedelijk niet op een natuurlijke wijze aan zijn einde gekomen. Roofvogelvervolgning vindt veel vaker plaats in Oost-Groningen, maar helaas zijn veel gevallen nooit hard te maken.

Bokje *Lymnocyptes minimus*

[ARNHEM H 248.626] Geringd door Rinus Dillerop in de Baggerputten bij Slochteren op 4 november 2005. Het betrof een vrouwtje na 1e kj. Op 30 januari 2008 werd deze vogel dood teruggemeld uit Evesham, Worcestershire in Engeland (52.05 N/01.59 W), afstand 605 km, verstreken tijd 817 dagen. Het Bokje was vers dood en als doodsoorzaak werd opgegeven dat zij door een roofvogel was gepakt. Dit geval is pas de vijfde terugmelding in Groot-Brittannië van een in Nederland geringd Bokje.

Dwergmeeuw *Hydrocoleus minutus*

[HELSINKI AT-208.803] Geringd als nestjong op 13 juli 2007 op een eilandje bij Larsmo (Luoto) aan de Botnische Golf in Finland (63.44 N/22.39 E). Op 12 september 2008 zag Derick Hiemstra een geringde 2e kj. Dwergmeeuw in de haven van Lauwersoog en na enige uren kijken lukte het hem om het complete ringnummer met de telescoop te ontcijferen. Op 17 en 22 september werd de vogel hier door Tseard Hiemstra, de vader van Derick, gezien. De afstand tussen ringplaats en vindplaats is 1484 km. Er zijn

weinig terugmeldingen van in het buitenland geringde Dwergmeeuwen in Nederland, laat staan in Groningen. Zeven Finse Dwergmeeuwen zijn uit Groot-Brittannië teruggemeld.

Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus*

[HELSINKI ST-098.362] Geringd als nestjong op 26 juni 1985 langs de Botnische Golf ten westen van Oravainen in Finland (63.20 N/22.11 E). Op 26 december 1986 zag Klaas van Dijk deze Kokmeeuw bij de Wilgenlaan in de stad Groningen. Daarna is hij meer dan twintig jaar lang niet meer in de stad gezien. Op 30 november 2008 zag Derick Hiemstra bij de Morgensterlaan een geringde Kokmeeuw met een Finse ring om. Het bleek dezelfde vogel te zijn. Verreweg de meeste Kokmeeuwen zijn 's winters erg trouw aan de stad. Sommige zien we niet iedere winter, maar meer dan twintig jaar is erg uitzonderlijk. Deze Finse Kokmeeuw is ondertussen 23 jaar en vijf maanden oud. De afstand tussen de ringplaats en Groningen is 1443 km.

Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus*

[PRAHA E 293755] Geringd als na 2e kj. op 5 maart 1990 in Praag en op 17 juli 1990 voor het eerst in de stad Groningen gezien (aflezing door Klaas van Dijk), afstand 645 km. De vogel zat bij de Ostadevijver en werd in dat jaar op nog twaalf andere dagen hier gezien, voor het laatst op 24 oktober. Hij keerde in 1991 terug en werd dat jaar tussen 25 juli en 7 oktober gezien. Dit patroon bleef zich herhalen, want tot en met 2007 werd de vogel iedere zomer en herfst bij de Ostadevijver gezien, met uiterste data van 1 juli (2006) en 24 oktober (1990). Voor het laatst werd hij op 1 september 2007 gezien. Ondanks vele bezoeken in de periode juli-oktober aan de Ostadevijver werd hij in 2008 niet gezien. Verder werd de vogel een enkele maal in een nabijgelegen park gezien, maar verder altijd bij de Ostadevijver. De Kokmeeuw ruide hier jaarlijks de slagpenen en verdween daarna naar elders om te overwinteren. Een voorbeeld van een Kokmeeuw die in achttien achtereenvolgende

seizoenen in de stad Groningen is gezien. Veel 'vaste' Kokmeeuwen overwinteren in de stad, maar deze vogel gebruikte de stad als plek om de slagpenrui door te brengen.

Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus*

[LONDON EG 41055] Geringd als nestjong op 30 mei 2001 in Hamford Water (51.53 N/01.13 E), een getijdengebied aan de Engelse oostkust nabij Harwich. Op 21 juni 2003 werd deze vogel door Klaas Koopman gevangen als broedvogel op het nest in de broedkolonie op de vloeivelden van de Suikerunie bij Hoogkerk, afstand 388 km. Een erg bijzondere vangst, want dit is pas het tweede zekere broedgeval in ons land van een in Engeland geboren Kokmeeuw. Het eerste geval is een nestvangst in 1995 op de kwelders bij Holwerd (Friesland), ook al door Klaas Koopman, en deze vogel was in 1992 in dezelfde kolonie in Engeland geboren. Een derde geval, een waarschijnlijke broedvogel bij Delfzijl, heeft betrekking op een vogel die ook in Hamford Water was geboren en is geringd als nestjong in 2000. Deze Kokmeeuw werd door Derick Hiemstra afgelezen bij Oterdum op 31 mei 2004 (zie ook aflevering 16, *Gors* 34: 39-42).

Stormmeeuw *Larus canus*

[COPENHAGEN AA-7780; tevens voorzien van een rode kleurring KS3] Geringd als 2e kj. op 4 januari 2009 door Kjeld Pedersen in Maribo (54.46 N/11.30 E) op Lolland, Denemarken. Op 10 januari, dus zes dagen later, zag Derick Hiemstra deze Stormmeeuw bij de Oostersluis in de stad Groningen. Klaas van Dijk zag hem hier een dag later op 11 januari en Derick zag de vogel op 20 januari in Hoogezand (in de wijk De Dreven). Weer een Stormmeeuw die snel en erg laat vanuit Denemarken naar Nederland is gevlogen. De afstand tussen Maribo en de Oostersluis is 364 km.

Stormmeeuw *Larus canus*

[MATSALU U-268519; tevens voorzien van witte kleurring PX41] Geringd als nestjong in de broedkolonie in Kakrarahu in het Matsalu Nationaal Park in Estland

(58.46 N/23.26 E) op 31 mei 2002. Op 9 juni 2005 werd hij in dezelfde kolonie als broedvogel op het nest gevangen, gedetermineerd als man en voorzien van de witte kleurring. Op 28 december 2005 zag Henk van Huffelen de vogel bij de Mispelflat in de stad Groningen, afstand 1212 km. Op 29 december, één dag later, zag Derick Hiemstra hem op het ijs van de Kardingerplas en daarna zag hij hem op 16 januari 2006 bij de Oostersluis. Later in die winter is deze Stormmeeuw uit Groningen vertrokken, want Frank Majoor zag hem in Hilversum op 3 maart 2006. Daarna broedde hij in 2006 (nest 248), 2007 (nest 221) en 2008 (nest 103) in de kolonie in Kakrarahu, maar waarnemingen uit Nederland ontbreken tot nu toe.

Zilvermeeuw *Larus argentatus*

[MOSKWA PC-000095; tevens voorzien van witte kleurring KY45] Geringd als nestjong op 9 juli 2008 op het Poperechnaya II eiland in het Kandalaksha natuurreserveaat in de Witte Zee in Rusland (66.59 N/32.36 E). Op 21 december 2008 zat de vogel een tijdlang op de steigers bij Kaap Hoorn (Haren) en de kleurring werd door verschillende vogelaars afgelezen. De vogel is in de dagen ervoor en erna niet meer bij Kaap Hoorn of ergens anders gezien. De afstand tot de geboorteplaats is 2057 km. Een tweede geval van een Zilvermeeuw uit dit gebied die in Groningen is gezien. Eerder werd 'wit KN52' enige jaren achtereenvolgens in Lauwersoog gezien (aflevering 14, *Gors* 32: 80-83).

Zilvermeeuw *Larus argentatus*

[STAVANGER 4255057; tevens voorzien van blauwe kleurring J3HG] Geringd als nestjong op 9 juli 2007 op het eiland Hornøya bij Vardø (70.23 N/31.09 E), in het uiterste oosten van Noord-Noorwegen. Op 12 november 2007 zat deze Zilvermeeuw op de steigers bij Kaap Hoorn en kon Derick Hiemstra de kleurring aflezen. Daarna zag Job ten Horn de vogel op 6 december 2007 in Leeuwarden; waarnemingen erna ontbreken. Het tweede voorbeeld van een hoog noordelijke Zilvermeeuw die recent in de provincie Groningen

Grote Mantelmeeuw (JX00)
Groningen Stainkoel'n – 2 januari 2009

is gezien. De afstand tussen Hornøya en Kaap Hoorn is 2275 km, de afstand tussen Hornøya en Leeuwarden is 2292 km.

Grote Mantelmeeuw *Larus marinus*
 [STAVANGER 3008400; tevens voorzien van zwarte kleurring JX00] Geringd als nestjong op 5 juli 2008 op Valløyholmen bij Mandal (57.59 N/07.38 E), in het uiterste zuiden van Noorwegen. Op 21 november 2008 werd de kleurring afgelezen in de haven van Hirtshals (57.35 N/09.57 E) in het uiterste noorden van Denemarken, afstand 144 km. Op 22 december 2008 zat de vogel op de bootsteiger bij Kaap Hoorn en werd de kleurring door diverse vogelaars afgelezen (afstand 539 km van de ringplaats). Daarna zag Rik Winters de vogel op 2 januari 2009 bij de Stainkoeln, de vuilstort van de stad Groningen. Een voorbeeld van een Grote Mantelmeeuw die geleidelijk naar het zuiden afzakt.

Visdief *Sterna hirundo*

[HELSINKI AT-093.322; tevens geringd met CAPETOWN 4H 27853] Geringd op 19 juni 1987 als nestjong bij Helsinki, Finland (60.08 N/25.05 E). Op 21 september 2006 werd de vogel gevangen door Mark Boorman bij de 'Mile 4 Salt Works' ten noorden van Swakopmund (22.35 S/14.32 E) in Namibië en voorzien van een tweede metalen ring. De afstand tussen de geboorteplaats in Finland en de zoutpannen bij Swakopmund in Namibië bedraagt maar liefst 9247 km. Derick Hiemstra zag op 31 juli 2007 in de haven van Lauwersoog een Visdief met aan beide poten een metalen ring. Beide ringen werden incompleet afgelezen, maar met hulp van de Finse ringcentrale was het mogelijk de vogel met zekerheid te identificeren. Vanuit Lauwersoog is de afstand naar de geboorteplaats in Finland 1365 km en naar de ringplaats in Namibië 8423 km. Deze Visdief is ruim twintig jaar oud en moet ondertussen enkele honderdduizenden kilometers hebben gevlogen.

Visdief *Sterna hirundo*

[CAPETOWN 4H 30475] Eveneens geringd bij de zoutpannen van 'Mile 4 Salt Works' in Namibië, door John Paterson op 11 december 2004. Op 13 augustus 2007 zag Tseard Hiemstra in de haven van Lauwersoog een Visdief met een Afrikaanse ring en hij kon het complete ringnummer met de telescoop aflezen.

Visdief *Sterna hirundo*

[CAPETOWN 4H 41045] Geringd door Mark Boorman op 27 oktober 2006, wederom bij de zoutpannen van 'Mile 4 Salt Works' in Namibië. Een derde Visdief met een Afrikaanse ring in Lauwersoog in de zomer van 2007! Ditmaal op 30 augustus 2007 en opnieuw ontdekt door Tseard Hiemstra, die de metalen ring met de telescoop kon aflezen.

Visdief *Sterna hirundo*

[CAPETOWN 4H 02738] Geringd door Mark Boorman als na 1e kj. op 7 oktober 2001, ook weer bij de zoutpannen van 'Mile 4 Salt Works' in Namibië. In 2008 zijn opnieuw

Grote Mantelmeeuw (JX00)
Denemarken – 21 november 2008

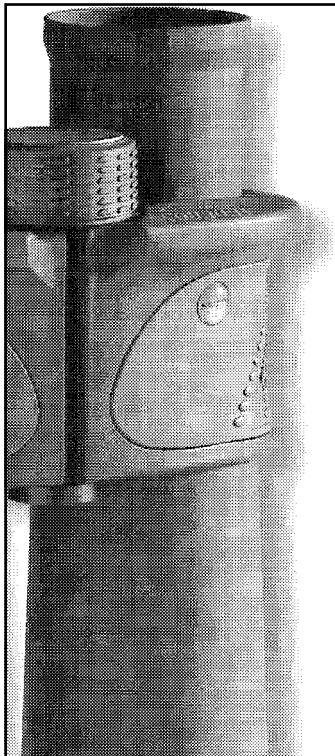
Visdieven met een Afrikaanse ring in Lauwersoog gezien. Op 23 augustus 2008 zag Derick Hiemstra deze vogel in de haven van Lauwersoog en het lukte hem om de metalen ring met de telescoop af te lezen.

Visdief *Sterna hirundo*

[CAPETOWN 4H 22916] Geringd door Mark Boorman op 19 oktober 2003 en weer bij de zoutpannen ten noorden van Swakopmund in Namibië. Op 29 augustus 2008 zag Tseard Hiemstra in de haven van Lauwersoog

alweer een geringde Visdief met een Afrikaanse ring en ook van deze vogel kon hij de metalen ring met de telescoop aflezen. Als enige bleef de vogel een tijdje in Lauwersoog hangen: tussen 3 en 12 september zagen Henk van Huffelen en Derick en Tseard Hiemstra hem hier op vijf verschillende dagen.

In totaal maar liefst vijf verschillende Visdieven uit Namibië die één of meer dagen in Lauwersoog zijn gezien (van een zesde vogel met een CAPETOWN-ring is alleen een

- * Fotoservice
- * Alle grote merken
compact/reflex/digitaal
- * 80 Types verrekijkers
en telescopen op voorraad
- * Ook astronomische telescopen
- * Swift - Bynolyt - Zeiss
- * Swarovski topdealer
- * *Vriend Stichting Het Groninger Landschap*

Poelestraat 19 - 9711 PG Groningen
Telefoon (050) 312 86 84

deel van het ringnummer afgelezen). In juli en augustus zitten vaak tientallen Visdieven in de haven van Lauwersoog. Vaak rusten ze op een reling en kunnen ze vanuit de auto tot zeer dichtbij benaderd worden. Er zijn hier ook geringde Visdieven gezien die in Spanje, België, Denemarken, Zweden en Noorwegen zijn geringd.

Zwarte Stern *Chlidonias niger*

[ARNHEM H 228.997] Geringd door Jan van der Winden op 8 september 2006 als na 2e kj. op het eiland De Kreupel in het IJsselmeer voor de kust van Enkhuizen. Op dit eiland slapen tijdens de zomermaanden duizenden Zwarte Sterns. Op 5 augustus 2008 zat een geringde Zwarte Stern in de haven van Lauwersoog en het lukte Derick Hiemstra de complete inscriptie van de metalen ring met de telescoop af te lezen.

Op de Waddenzee worden in augustus regelmatig naar het westen vliegende Zwarte Sterns gezien. De aflezing bevestigt het vermoeden dat ze inderdaad naar het IJsselmeer vliegen.

Turkse Tortel *Streptopelia decaocto*

[ARNHEM 3.561.766] Geringd als na 1e kj. door Klaas Koopman in Leek op 23 maart 2001. Op 6 september 2008 zat deze Turkse Tortel in de tuin van René Oosterhuis in Leek en hij kon de ring aflezen. De vogel werd hier ook gezien op 11, 12, 14 en 18 september. Daarvoor en daarna is hij hier nooit meer gezien, terwijl René iedere dag goed in zijn tuin uitkijkt naar geringde vogels, vooral naar de door hem zelf gekleurringde Huismussen. Deze Turkse Tortel is zeker al acht jaar oud en een van de weinige terugmeldingen in de provincie.

In memoriam

Anne van Dijk

6 maart 1956 – 22 maart 2009

Op 22 maart is Anne van Dijk plotseling overleden aan een hartstilstand. Anne was in de Groningse vogelwereld een goede bekende. Op zijn vaste plek op de telpost in de Eemshaven kon je altijd even terecht bij Anne voor een praatje. Zijn gedreven liefde voor de natuur en in het bijzonder de vogels werkte altijd aanstekelijk. Ook heeft Anne enkele jaren in de redactie van *De Grauwe Gors* gezeten waar hij zich vooral bezighield met de waarnemingenrubriek. In die tijd, ik geloof tussen 1991 en 1994 ben ik als bestuurslid menigmaal bij hem thuis geweest. De dingen die ik mij nog van die tijd weet te herinneren waren de mooie verhalen over bijzondere waarnemingen, de Staartmezen die iedere keer als ik daar was voor zijn ramen spinnetjes vingen en het glaasje

FOTO: ERIC KOOPS